

Szerkesztői jegyzetek

A szerkesztőnek a lapba beválogatott írásokért (szakmai folyóirat esetében nemcsak erkölcsi, hanem szakmai) felelősséget kell vállalnia. Ezt jelen esetben (lapunk némelyik írására gondolva) csak az alábbi jegyzetekkel együtt teszem.

1.

A **fókusz** fogalmához.

A témák többsége dús szövetű anyagot jelent (legyen az akár feldolgozni kívánt irodalmi alkotás, vagy éppen az élet kínálta történet stb.), s éppen összetettségük miatt rengeteg megközelítési lehetőséget kínálnak. A drámatanárnak (éppúgy, mint a rendezőnek) tudnia kell azt, hogy mit szeretne kiemelni a témából, vagyis egy összetett, bonyolult rendszerből (ha meg nem összetett a téma, akkor azt célszerű átgondolni, hogy miért csak elemi szintű, pofonegyszerű dolgokkal foglalkoztatom a gyerekeket). Át kell gondolnia – jobb esetben az óra tervezésekor, gyakran ezzel együtt, vagy ennek ellenére az óra levezetésekor is –, hogy a téma milyen, illetve melyik megközelítést *kínálja fel* csoportja tagjainak. A drámatanfolyami hallgatók többségének már az első találkozások alkalmával sikerül megértenie azt, hogy még a gondosan szűkített témák is sokféle drámaórát tesznek lehetővé. A II. világháborúval foglalkozva törvényszerűen szűkítenünk kell a témát – a taníthatóság érdekében ki kell választanunk annak egyik szeletét. Tegyük hát: az európai háború végén, Berlinben játszódó drámát ajánlunk a gyerekeknek, olyant, amely május első napjait teszi átélhetővé, megtapasztalhatóvá, s amelyben katonák és civilek is szerepelnek. Nos, ebből a szűkítésből még tucatnyi (itt és most – jelen esetben a mai Magyarországon élő gyerekeknek) érvényes, érdekes, izgalmas játékot indíthatunk: teljesen eltérő szerepeket kínáló, még véletlenül sem hasonló feladatokat tartalmazó, más-más tanulási területet eredményező órákat. Persze ezt a tucatnyi órát nem lehet egyszerre, egyetlen alkalommal megvalósítani.

Ahhoz, hogy valakinek a cselekedeteit *válsághelyzetben* vizsgálhassuk (ez – tudtommal – meglehetősen gyakori a drámákban), ismernünk kell őt, különben menthetetlenül a sztereotípiák szintjén maradunk, az „általános ember” általános válaszáinál, a közhelyeknél (oktatási praxisból származó mondat: „sajnos, nem tudjuk vizsgálni azt, hogy miként viselkedik válsághelyzetben az az ember, akiről azt sem tudom, hogy kicsoda”). S ahhoz, hogy a szereplőt megismerjük, ahhoz kontextust kell építeni, színes, izgalmas feladatok sorára van szükség. Ehhez pedig időre.

Persze, lehet több fókusz egy drámapunkának. Csak idő kell mindegyik felrakásához, majd kibontásához. Ha élet-halál kérdésekről van szó, akkor eleve tudható, hogy ezekből többet egyetlen tanórán csak a felületesség árán lehet vizsgálni. Amennyiben tömbösíthetjük drámaóráinkat, s rászánhatunk két-három tanórát egyetlen témára, akkor pedig miért ne vizsgálnánk a témát több fókusszal?! Akkor is lehet jó sok fókuszunk, ha szimulációs játékot játszunk (ahol a *működés* a lényeg, s nincs tanári törekvés az érzelmi mélységre), vagy alapszintű kommunikációs ismeretekkel foglalkozunk. Ilyenkor több fókusz is *kellő mélységgel* érinthető egyetlen drámaórán. Meg akkor is lehet jó sok fókuszunk, ha nem az a lényeg, hogy valamit átéljünk, megtapasztaljunk, tanuljunk, hanem csak játsszani-játszozni szeretnénk.

Szerintem nincs itt dogma (mint olvasható lapunk egyik írásában), csak dramaturgia.

2.

Olvasóink megszokhatták, hogy időnként – a beérkező anyagok számától, milyenségétől függően – közlünk tanítási drámaóra-vázlatokat (más néven komplex drámákat). Az idei különszámban egy kivételével (ld. 32-35. old.) *nem* tanítási drámaórák vázlatai olvashatók, hanem egy szimulációs játék (ld. 39-40. old.), s egy tanítási drámaelemekkel (éppen csak felvázolt szerepekkel, „jelzett”, de nem kidolgozott kontextussal) operáló gyakorlatsor egy (nehezen kontextualizálható) vers képesán (ld. 35-38. old.). Ezek az alkotások a maguk „műfaján” belül értékesek – ez a közlés miattje.

3.

A lap által közölt kritikákra várjuk a válaszokat. Ezt írtuk már májusban is (ld. DPM 17. szám, 31. old.):

„A kritika célja nem a „csendes tudomásulvétel”, ha az írás szakmai vitát vált ki, talán nagyobb a haszna – véli a felelős szerkesztő. Éppen ezért örömmel adna helyet a következő számban az 'érintettek' válaszainak.”

Tudjuk, hogy színházi előadások esetében a „válasz a kritikára” nem szokás, de szakkönyvek, drámaórák, TIE-foglalkozások esetében kivételt tehetnénk... (A fentiekkel együtt érvényes: a mindenkori kritikus *személyével* foglalkozó írásokat továbbra sem közlünk.)

A felelős szerkesztő